

Na osnovu člana 36, stav 1, podstav 1.1, Zakona br. 03/L-209 o Centralnoj banci Republike Kosovo, Izvršni odbor Centralne banke Republike Kosovo je na sastanku održanom 2. februara 2021. godine doneo sledeće:

UPUTSTVO O RESTRUKTURIRANJU KREDITA ZBOG COVID-19

Član 1. Svrha i delokrug

1. Svrha ovog Uputstva je da zajmoprimcima, zajmodavcima i drugim institucijama daje informacije o principima i uputstvima koji se odnose na proces restrukturiranja kredita. Svrha Uputstva je da postavi kriterijume na kojima treba da se zasniva proces restrukturiranja kredita, kako bi zajmoprimci u finansijskim teškoćama imaju mogućnost da ispune obaveze predviđene ugovorom, i da vrata u normalnost njihove poslovne aktivnosti ili poboljšaju sposobnost plaćanja pojedinaca u odnosu na trenutne obaveze.
2. Ovo Uputstvo se primenjuje na sve finansijske institucije koje je CBK licencirao/ registrovao za obavljanje delatnosti davanja kredita u skladu sa važećim zakonodavstvom.

Član 2. Definicije

1. U svrhe ovog Uputstva, upotrebljeni izrazi imaju sledeće značenje:
  - 1.1 “Restrukturiranje kredita” – je olakšica koju kreditne institucije omogućavaju zajmoprimcima zbog njihovih finansijskih poteškoća koje je prouzrokovao Covid-19 i za podršku njihovom oporavku. Ove mere (ili olakšice) uključuju:
    - 1.1.1 obustavu, odlaganje ili smanjenje otplate kredita (glavnice, kamate ili obe). Restrukturiranje kredita ne treba da utiče na promenu ostalih uslova ugovora o kreditu, posebno na kamatnu stopu, osim ako takva promena služi samo za kompenzaciju, kako bi se izbegli gubici koje bi kreditne institucije imale zbog

promenjenog plana otplate, što bi omogućilo da uticaj na sadašnju neto vrednost bude neutralizovan.

1.2 "Zajmoprimac" (dužnik i/ili sadužnik) - su fizička ili pravna lica koja su uzela kredit ili bilo koji drugi proizvod finansiranja i imaju neizmirene obaveze prema kreditnoj instituciji.

1.3 "Zajmodavac"- su banke i druge finansijske institucije koje je CKB licencirala za davanje kredita.

Član 3. Restrukturiranje kredita

1. Restrukturiranje kredita treba obaviti pažljivo tako da modifikacije restrukturiranja kredita budu u najboljem interesu kreditne institucije i zajmoprimca, u cilju poboljšanja kreditnog učinka sa jedne strane, i smanjenja kreditnog rizika sa druge strane. Kreditne institucije se upućuju da restrukturiraju kredite i koriste fleksibilnost u računovodstvenom okviru kako bi se izbegle nepravedne kazne prema zajmoprimcima koji su izloženi kratkoročnim problemima likvidnosti; moraju takođe obezbediti da gubici ne budu sakriveni i da bonitetni standardi ne budu ublaženi. Restrukturiranje ne mora da svakako znači neuspeh zajmoprimca razumnim tumačenjem regulatornih zahteva i da nije potrebno da se transakcija smatra oštećenom u računovodstvenom okviru ukoliko nakon restrukturiranja zajmoprimac nije u finansijskim teškoćama i/ili trenutna neto vrednost kredita nije umanjena. U slučajevima kada kreditne institucije daju nove kredite ili povećavaju trenutnu izloženost zajmoprimaca koji su predmet restrukturiranju kredita, ne znači da automatski izloženost bude klasifikovana kao neuspešna.
2. Zbog velikog uticaja Covid-19 na ekonomiju i učinak zajmoprimaca, kreditne institucije su upućene da restrukturiraju kredite u cilju:
  - 2.1 Olakšavanja odlaganja otplate kredita za pojedince i kompanije u finansijskim teškoćama kako bi se omogućilo nastavak delatnosti i prevazilaženje finansijskih teškoća;
  - 2.2 Stvaranja mogućnosti za izbegavanje negativnih socijalnih i ekonomskih uticaja koji mogu nastati kao ishod bankrotiranja kompanija;
  - 2.3 Podrške drugim zainteresovanim stranama (klijentima, zaposlenima, dobavljačima i investitorima), jer zajmoprimci obuhvaćeni u restrukturiranje kredita mogu nastaviti svoje poslovanje.
3. CBK upućuje kreditne institucije da rade konstruktivno sa zajmoprimcima tako da restrukturiranje bude pažljivo i pod prikladnim uslovima.

4. Zajmoprimci mogu tražiti od svojih zajmodavaca restrukturiranje kredita ukoliko se oni kvalifikuju.
5. Kreditne institucije koje pružaju olakšice za kreditne uslove u skladu sa ovim Uputstvom treba da sastavljaju politike za sprovođenje ovih olakšica. Odluka o primeni /sprovođenju ovih olakšica je poslovna odluka kreditne institucije, zasnovana na proceni kapaciteta zajmoprimca da vrši otplatu pod novim modifikovanim uslovima.
6. Kreditnim institucijama je dozvoljeno da vrše restrukturiranje za zajmoprimce, koji tokom procene kreditnih institucija je utvrđeno da je pandemija Covid-19 negativno uticala na njih. Takvo dato restrukturiranje treba izvršiti prema sledećim definicijama:

6.1 Obuhvata promene u roku ponovne otplate putem obustave, odlaganja ili smanjenja iznosa glavnice, kamate ili punih plaćanja, prema dogovoru između kreditne institucije i zajmoprimca uzimajući u obzir sposobnost klijenta da prevaziđe privremene finansijske teškoće;

6.2 Restrukturiranje ili olakšavanje otplate rata, prema ovom Uputstvu, može se izvršiti za dve kategorije kredita kao u nastavku.

6.2.1 Kategorija kredita koji prethodno nisu bili predmet restrukturiranja zbog Covid-19 (prema jednoj od prethodnih uputstava CBK-a). Restrukturiranje kredita ove kategorije ne treba da ishodi produženjem roka otplate dužeg od 9. meseci.

6.2.2 Kategorija kredita koji su prethodno bili predmet restrukturiranja zbog Covid-19, u kom slučaju rokovi otplate su produženi kraće od 9. meseci (prema jednoj od prethodnih uputstava CBK-a). Restrukturiranje kredita ove kategorije može ishoditi dodatnim produženjem roka otplate, što ukupno produženje zajedno sa prethodnim produženjem ne treba da bude duže od 9. meseci.

6.3 Dospće restrukturiranih kredita može se produžiti za period jednak periodu restrukturiranja.

6.4 Krediti za restrukturiranje moraju se vršiti i primiti od datuma stupanja na snagu ovog Uputstva do 31. marta 2021. godine.

6.5 Restrukturiranje kredita ne znači nužno da je zajmodavac u teškoćama, i da se transakcija klasifikuje i smatra nenaplativom. Kreditne institucije moraju izračunati dane kašnjenja na osnovu novog plana otplate koji je ishod primene restrukturiranja.

6.6 Imajući u vidu visoku stopu restrukturiranja i visok prioritet pitanja koja se odnose na nastavak poslovanja tokom krize, razumljivo je da banke možda neće biti u stanju, da procenjuju u kratkom roku uticaj krize na njihove zajmoprimce i sposobnost otplate njihovih obaveza, uzimajući u obzir uticaj restrukturiranja duga.

6.7 Dok kreditne institucije uzimaju više sigurnih i pouzdanih informacija o finansijskom stanju zajmoprimca i njihovoj sposobnosti otplate, na osnovu modifikovanih uslova kredita, treba da procene ukoliko postoji potreba za promenom klasifikacije kredita i procenu očekivanih kreditnih gubitaka. Kreditna institucija može koristiti individualni ili kolektivni pristup za procenu *očekivanih kreditnih gubitaka* (OKG), u zavisnosti od toga kako kreditna institucija upravlja izloženošću kreditnom riziku.

6.8 Kreditne institucije moraju obezbediti da korišćeni postupci za merenje OKG-a, bilo da se utvrđuju kolektivno ili pojedinačno, su ispravni i pravovremeni i da moraju voditi računa o različitim kriterijumima kao što su dodatni ublaživači kreditnog rizika (npr. garancije), procene novčanog toka, zasnovane na procenama makroekonomskih uslova i situaciju (finansijskog stanja) zajmoprimca nakon krize, uz sve ostale važne informacije za budućnost, koje utiču na očekivanu naplatu izloženosti bankarskog kredita.

6.9 Kreditne institucije treba da jasno i detaljno navode kriterijume koji se koriste za određivanje klasifikacije kredita, kao i pretpostavke i scenarije koji su napravljeni u proceni dovoljnosti provizija za kreditne gubitke.

6.10 Kreditne institucije treba da vrše dobro prosuđivanje u primeni Međunarodnog standarda finansijskog izveštavanja 9 (MSFI 9), posebno u ovo vreme kada postoji značajna situacija neizvesnosti. U trenutnom ekonomskom okruženju, procena OKG-a treba da uzme u obzir privremenu prirodu uticaja Covid-19, najbolje raspoložive informacije, odgovarajuće mere fiskalne podrške i upotrebu čitavog niza scenarija za podršku analize kreditnog rizika, uključujući i nepovoljan scenarij u trenutnoj situaciji. U isto vreme, kreditne institucije treba da imaju na umu da je MSFI 9 zasnovan na principima i zbog toga ne treba ga primenjivati mehanički i treba izbegavati automatsku primenu. Na primer, restrukturiranje ne treba automatski ishoditi kretanjem izloženosti kreditnom riziku u fazi 2 jer to ne mora nužno značiti da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika.

6.11 Kreditne institucije moraju primeniti principe usmeravanja „MSFI 9 i Covid-19“ za primenu OKG-a prema MSFI 9, objavljeni 27. marta 2020. godine od Fondacije MSFI-a.

6.12 U slučaju kašnjenja u otplati kredita, na osnovu novog plana nakon restrukturiranja, kreditne institucije su dužne da sprovode zahteve važećih uredbi CBK-a.

6.13 Kreditne institucije moraju da prijave restrukturirane kredite u skladu sa ovim uputstvom Kosovskom kreditnom registru sa opisom Restrukturiranje zbog Covid-19.

6.14 Restrukturiranje kredita može se ponuditi od kreditnih institucija ili može se zahtevati od zajmoprimaca.

Član 4. Ukidanje

Stupanjem na snagu ovog Uputstva, ukida Uputstvo o restrukturiranju kredita zbog Covid-19 usvojeno od Izvršnog odbora 27. avgusta 2020. godine.

Član 5. Stupanje na snagu

Ovo Uputstvo stupa na snagu danom usvajanja.

Fehmi Mehmeti
Predsedavajući Izvršnog odbora

Uputstvo dostaviti:

- Odeljenju za nadzor banaka (ONB) i Odeljenje za odnose sa inostranstvom (OOI)
- Institucijama na koje se primenjuje (*da im se elektronski uputstvo dostavi ONB-a*)
- Široj javnosti (*objaviti uputstvo na veb stranici CBK-a od ONB-a*)